



ICLI 01 koadernoak:

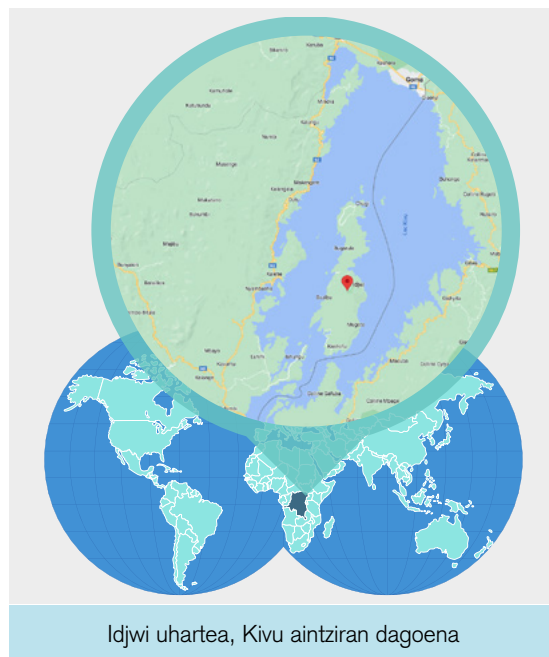
Testuinguruaren eta uraren arazoaren analisisia

Ura eta saneamendua eskuragarri izatea giza eskubidetzat jotzen du Nazio Batuen Erakundeak. Eskubide horiek beste eskubide batzuk gauzatzeko ezinbestekoak dira, adibidez osasunerako, elikadurarako, etxebizitzarako eta hezkuntzarako eskubideak. Hala eta guztiz ere, gaur egun, munduko leku askotan, eskubide horiek oraindik ez dira betetzen.

Garapenerako Gobernu Kanpoko Erakundeek, esaterako, Ingeniería para la Cooperación - Lankidetzarako Ingeniaritzak (IC-LI), giza eskubide horiek ezagutzeko, aldezteko, sustatzeko eta benetan betetzeko proiektuak egiten dituzte, tokian tokiko lekuetan nahiz mundu zabalean.

Kongoko Errepublika Demokratikoak (KED) Espainiarena baino azalera ia bost aldiz handiagoa du eta Afrikako ekuatore-eskualdean dago. Kongoko ibaiaren Atlantikoko bokaletik aintzira handien eskualderaino zabaltzen da. Baliabide natural eta mineral ugari dituen herrialdea izan arren, esaterako koltana¹, hango biztanle gehienak muturreko pobrezian bizi dira, eta eguneko dolar bakar batekin biziraun behar dute. **2021ean, herrialde hori azken postuetako bat zen herrialdeen ranking-ean**, Nazio Batuen Erakundeak egiten duen Giza Garapenaren Indizearen arabera; zehazki, 189 herrialdeko zerrendaren 176. Alfabetatze-indizearen, bizi-itxaropenaren eta per capita errentaren batura da indize hori. Bestalde, eskualdeko etengabeko gatazka bortitzek izugarri zailtzen dute garapen sozial eta ekonomikoko ekimen oro.

Herrialdearen ipar-ekialdean, Ruandarekiko mugan dago Kivu aintzira, eta aintziraren erdian **Idjwi uhartea** dago. Duen kokapenagatik, gatazka armatuetatik ihesi eta bizi hobe baten bila doazen biztanleen babesleku bilakatu da. Baina osasun- eta hezkuntza-arloko oinarritzko zerbitzuen eskasaren, argi eta urik gabeko etxebizitza prekarioen eta ogibide eskasen ondorioz, uharteko eguneroko bizimodua oso gogorra da.



Testuinguru politiko, ekonomiko eta soziala

Idjwi uharteak 310 km²-ko azalera du eta 200.000 biztanle inguru. Horrek esan nahi du 650 biztanleko **biztanle-dentsitatea** duela kilometro karratuko (Euskal Herrikoaren bikoitza baino handiagoa). Hala ere, landa-eremuetan biztanleria oso sakabana-tuta bizi da.

Erakundeen ahuleziak, gobernu nazionalaren eta tokiko **agintarien kudeaketa politiko eta ekonomiko txarrak** zaildu egiten du herrialdeak aurrera egitea eta bizimodu duinerako funtsezkoak diren oinarritzko zerbitzuak ematea biztanleei, hala nola elektrizitatea, edateko ura eta pertsonak eta salgaiak mugitzeko errepideak.

¹ Koltanak tantalo izeneko elementu kimikoa dauka, telefono mugikorrek, GPS gailuak, sateliteak eta komunikazioko beste aparatu teknologiko batzuk fabrikatzeko ezinbestekoa dena



Etxe gehienak buztinezkoak, kanaberazkoak eta lastozkoak dira.

Uhartearen **erliebe menditsua** ere oztopo nabarmena da azpiegiturak eraikitzeko. Euriteen garaian, euri-jasek sarritan lur-jausiak eragiten dituzte, bideak blokeatu eta errekaak lokatz bihurtzen dituztenak.

Tokiko mailan, biztanleria ahaidetasunaren edo hurbiltasunaren arabera taldekatzen da, herrixka txikiak osatuz. Tokiko agintariak aukeratzen dituzte, egunerokotasunean eragiten dieten gaiak eta arazoak aztertzeaz eta konpontzeaz arduratu daitezten.

Familia bakoitzak, batez beste, 5 seme-alaba ditu, eta, beraz, haur kopurua oso handia da: biztanleriaren % 46k 14 urte baino gutxiago ditu. Herrialdeko bizi-itxaropena 61 urtekoa da².

Oinarrizko osasun-laguntza (prebentziozko medikuntza, sendaketa txikiak, haurdunaldiak hautematea eta jarraipena egitea, familia-plangintza, etab.) **herrixketako osasun-zentroetan egiten da**, erizain edo laguntzaileen kontsultan. Uharteko 21 osasun-etxeetako 4tan erditzeak arrisku gutxiagorekin egiten laguntzen duen emagin bat ere badago. Hala ere, 1.000 haurretik 27 bizitzako lehen hilabetea bete aurretik hiltzen dira. Uharteko osoan **ospitale** bakarra dago eta, hilean behin, gutxi gorabehera, medikuak herrixketako osasun-zentroetara joaten dira pazienteez arduratzeko.

Eskolatzeko-maila oso baxua da. Helduen % 43 ez dago alfabetatuta, eta lehen hezkuntzan matrikulatutako haurren % 45ek eskola uzten dute, beren familiei soroan laguntzeko. Derrigorrezko oinarrizko hezkuntza amaitzea lortzen dutenek ez dute aukerarik uhartean negozioei ekiteko prestakuntza zabaltzeko, ezagutza teknikoak eskuratzeko, etab.

Emakumearen egoerari dagokionez, Kongoko herritar gehienek pentsamolde matxista dute eta, oro har, emakumeek lantzen dute lurra, ura ekartzen dute eta manioka (edo juka) ehotzen dute, eta emakumeak dira hezkuntzan aurrera egiten duten gutxieneak. Oso gazte uzten dituzte ikasketak etxeko lanetan jarduteko eta heldutasunera iristen direnean seme-alabak hezteaz eta etxea zaintzeaz arduratzen dira. Ez dute ia ezertan parte hartzen komunitatearen antolaketa-esparruan. Horri gehitu behar zaizkio sexu- eta



Edateko, sukalderako eta garbitzeko ura lortzea emakumeei esleitutako zeregina da

² <https://datosmacro.expansion.com/demografia/estructura-poblacion/republica-democratica-congo>

genero-indarkeriako hainbat eta hainbat kasu izaten direla eta erantzuleak oso gutxitan zigortzen dituztela. Zigorgabetasun horren aurrean, emakume gehienek isilik geratzea eta salaketarik ez jartzea aukeratzen dute erasotzaileen errepresaliarik ez izateko.

Ingurumen- eta produkzio-testuingurua

Kongoko Errepublika Demokratikoak baliabide natural ugari ditu, esaterako, basoak, soroak, sare hidrografiko zabala, mineralak (koltanaz gain, diamante, urre, kobalto eta kobre meategiak daude). Baina baliabide horien gozamina eta aprobetxamendua modu ez-jasangarrian eta antolatu gabean egiten da, bai Kongoko estatuaren aldetik nahiz enpresa erazle pribatuen aldetik. Enpresa horietako gehienak atzeritarra dira eta lanpostuak baldintza osasungaitzetan eta oso soldata txikiekin eskaintzen dituzte.

Idjwi uharteko klima-baldintzak tropikalak dira. Temperatura epelak eta bi urtaro oso markatuak: ekainetik irailera doan lehorra eta urritik maiatzera hedatzen den euritsua. Laborantza ugariak fruta tropikalak dira, manioka, artoa, kakahuetea eta azukre-kanabera dituzte, beste produktu batzuen artean. **Nekazaritza** da inguruko ekoizpen-jarduera nagusia (familien % 97 horretan aritzen dira). **Neurri apalagoan, arrantzan eta merkataritzan** (% 3) dihardute, hain zuzen ere, manioka, bananak eta tipulak saltzen dituzte Bukavu hirian. Eskala txikiko nekazaritza da, batez ere autokontsumokoa eta nekazaritza-tresna baldarrak erabiltzen dituen. Laboreak eta arraina izan arren, bertakoen dieta oso pobrea da eta umeen % 44k nutrizio-eskasia larria edo oso larria dute. Ekonomia-jarduera horietatik lortzen dituzten diru-sarrerak, gutxi gorabehera, 30 dolarrekoak dira hileko eta familiako, bizirik irauteko gutxieneako.

Uraren arazoa

Idjwi uhartearen hegoaldean, ICLI GGKEak RAIDCO - Réseau d'appui aux initiatives de développement du Congo tokiko erakundearekin lan egiten duen lekuan, biztaleen % **94k ez du ur edangarririk** eta, jakina, ez dute saneamendu egokirik ere.

Kivu aintzira da uharteko biztanleen bizitzaren jatorria, bai eta haietako askoren heriotzarena ere, hango urek kutsadura-maila altua dutelako. Kivu aintziraren zorupean metano gasaren eta beste gas batzuen erreserba natural handiak daude. Ameriketako Estatu Batuetako enpresa batek ustiatzen ditu. Ustiapen horrek bertako biztanleei onurarik ez ekartzeaz gain, aintzirako urak kutsatzen ditu eta horrek pertsonen osasunari eragiten dio.

Mendien goialdean, jendea bizi dena baino askoz leku garaiagoetan, badira kontsumorako kalitate oneko iturburuak, baina horietara iristeko asko ibili behar da malda handiko lekuetan barrena. Horregatik, biztanleak aintzirako urez edo herrixka inguruko



Txalupa motordunetan joaten dira Bukavu hirira produktuak saltzera edo eroatera



Kivu aintziraren hondoan milaka milioi metro kubiko metano daude



Umeak jostatu egiten dira eskolatik itzultzean ur-bidoiak betetzen dituzten bitartean

erreketa ures hornitzea da ohikoena, eta erreka horietako urak ere dezente lokaztuta daude eta, sarritan, herrixkako isuriek eta animaliek eragindako kutsadura izaten dute. Kontuan izan behar da komunik ez dagoenez, garbiketa zelaian bertan egiten dela, higie-ne-baldintza egokirik gabe eta ura kutsatzeko arriskuarekin.

Uharteko uraren hoditeria-sistemak etxebizitzaren % 6 baino ez du hartzen eta, ondorioz, bizilagunek 3 kilometroko ibiliak egin behar izaten dituzte etxeko kontsumorako ures hornitzeko. Emakumeek beren gain hartu behar duten eguneroko zeregin horrek hezkuntzarako edo ekonomia-jardueretarako denbora izatea eragozten die. Bestalde, uharteko hornidura-azpiegitura urria maiz hondatzen da, eta konponketa zenbait hilabetez atzeratzen da. Arazo horien arrazoiak baliabide ekonomikorik ez izatea eta oinarritzko ezagutza teknikoak dituen eta mantentze-lan egokiaz arduratu daitekeen pertsona-talde antolatuturik ez egotea dira.

Ur nahikoa eta kalitate onekoa ez izateak eta osasun-baldintza prekarioek heriotza-tasa altua izatea eragiten dute. Kolera, goloa (tiroidearen gaixotasuna) eta urarekin lotura duten gaixotasunak, esaterako, disenteria eta amebiasia, ia-ia endemikoak dira inguru horretan. Gaixotasun horiek umeengan duten eragin handia lotuta dago eskola-absentismoarekin.

Gauzak horrela, IC-LI GGKE hango bizilagunek ur edangarria eskuratzeko baldintzak hobetzeko eta, horrela, eskubide hori eta oinarritzko beste giza eskubide batzuk izan ditzaten ari da lanean Idjwi uhartean. IC-LIk bertako bizilagunen zerbitzura jarri ditu ur-hornidurarako azpiegiturari buruzko ezagutza teknikoak eta bizilagunen ahalmenak indartzeko estrategiak, modu antolatuan eta jasangarrian kudea dezaten ura.